

Vergaderjaar 2011–2012

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AI/ Nr. 90

VERSLAG VAN DE ZITTING 2012 (DERDE DEEL)

Vastgesteld 11 september 2012

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) heeft van 25 t/m 29 juni 2012 deelgenomen aan het derde deel van de zitting 2012 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van haar activiteiten, van de behandeling van de tijdens deze zitting geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan de debatten over die onderwerpen. De in dit verslag vermelde nummers van documenten kunnen worden gevonden op de website van de PACE¹.

Traditiegetrouw heeft de delegatie aan het begin van deze zitting een briefing ontvangen van de Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevrouw drs. Ellen Berends, daarin bijgestaan door mr. Jan Rademaker, ambassadeeraad voor juridische aangelegenheden. Mevrouw Berends deelde ter inleiding mee dat de minister van Buitenlandse Zaken de Kamers binnenkort per brief zal informeren over het standpunt van de Nederlandse regering inzake de toekomst van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) nu het Comité van Ministers (CM) daarover, op basis van de uitkomsten van de onlangs in Brighton gehouden conferentie, op 25 mei 2012 heeft beraadslaagd. In die brief zullen naar verwachting de vragen die in een debat in de Eerste Kamer op 15 mei 2012 over o.a. dit onderwerp zijn gesteld tegelijkertijd van een antwoord worden voorzien. Het wegwerken van de grote achterstanden en het indammen van de grote toevloed van nieuwe zaken blijven voor het EHRM zelf, maar ook voor het CM belangrijke doelstellingen.

Met betrekking tot de toetreding van de EU tot het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) lijken de vastgelopen posities enigszins te zijn vlotgetrokken en worden de onderhandelingen in de ad hoc groep van 47 en de vertegenwoordiging van de EU-Commissie hervat; de onafhankelijke experts zullen aan dat verdere overleg niet deelnemen terwijl over de participatie van waarnemers en ngo's nog overleg

¹ <http://assembly.coe.int>

plaatsvindt. Vooralnog is geen harde tijdmiet aan de besprekingen gesteld. De opstelling van het Verenigd Koninkrijk blijft onderwerp van zorg en aandacht.

Het voorzitterschap van de Raad van Europa, dat op 23 mei 2012 door het Verenigd Koninkrijk werd overgedragen aan Albanië heeft intussen zijn thema «United in Diversity», waarmee het wil inzetten op bijzondere aandacht voor de culturele dialoog en tolerantie, de uitvoering van de aanbevelingen van het project Living Together, regionale integratie (Kosovo) en de positie van vrouwen en kinderen (m.n. het CAHVIO-verdrag inzake huiselijk geweld) breed uitgedragen.

Het nabuurschapsbeleid van de Raad van Europa krijgt meer profiel nu een samenwerkingsprogramma voor 3 jaar met Jordanië door het CM is goedgekeurd. Dergelijke programma's bestaan al in de relatie met Tunesië en Marokko. Zoals gemeld in de april-briefing, beraadt secretaris-generaal Jagland zich op de wijze waarop het nabuurschapsbeleid in de toekomst vorm zou moeten krijgen. Zijn gedachten gaan uit naar het creëren van een speciale status voor buurlanden en regio's waardoor o.a. meer coherentie tussen de diverse samenwerkingsvormen bereikt kan worden. Gelet op het feit dat belangrijke onderdelen van de huidige programma's worden gefinancierd door de EU, zal over toekomstige modaliteiten ook instemming van de EU nodig zijn. Vooralnog wil de EU zich niet vastleggen op het toekennen van bijzondere posities.

Mevrouw Berends herinnerde de delegatie aan het feit dat tussen de EU en de Raad van Europa enerzijds en de United Nations Interim Administration in Kosovo (UNMIK) anderzijds, oa. door toedoen van Servië, nog steeds geen samenwerkingsovereenkomst tot stand is gekomen. Van de kant van Kosovo wordt het erg betreurd dat er met de Raad van Europa alleen op hoger ambtelijk niveau informele contacten bestaan. Vanuit de EU wordt nu getracht de formulering te vinden voor een akkoord met betrekking tot een door de EU te faciliteren regionale samenwerking die door zowel Belgrado als Pristina kan worden aanvaard. De inzet van de EU is dat akkoord zodanig te verbreden dat ook activiteiten van de Raad van Europa in Kosovo daaronder vallen.

Eén van de mensenrechtenorganen van de Raad van Europa, de European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) constateert in haar binnenkort te verschijnen vierde evaluatie over de periode 2009–2012 dat in Europa sprake is van zorgwekkende trends op het gebied van discriminatie en intolerantie. Een afvaardiging van ECRI zal in verband met de nieuwe evaluatie in september Nederland bezoeken. In verband met het verstrijken van het mandaat van het Nederlandse lid van ECRI zal binnenkort met de werving van een nieuw lid worden gestart.

Een activiteit die evenzeer de aandacht verdient noemde mevrouw Berends het werk van de zgn. Council of Europe Group of States against Corruption (GRECO). Het laatste door GRECO uitgebrachte rapport dateert van 2008 en richtte zich o.a. op de financiering van politieke partijen. De aandacht in het binnenkort af te ronden onderzoek is vooral uitgegaan naar corruptie onder parlementariërs, rechters en officieren van justitie. Ook Nederland is voorwerp van dit onderzoek dat door tussenkomst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt uitgevoerd. In september 2012 zal een onderzoekscommissie Nederland bezoeken om gesprekken te voeren over de ontwerp-bevindingen. Ter afsluiting deelde mevrouw Berends mee dat tijdens deze deelsessie door de PACE een nieuwe plv. secretaris-generaal zal worden gekozen als opvolger van mevrouw Maud de Boer-Buquiccio, wier ambtstermijn op 31 augustus 2012 zal zijn verstreken. De nieuwe functionaris zal worden aangesteld voor een periode van drie jaren.

2. Voortgangsrapport van het Bureau en van het Standing Committee (document 12961).

Naar aanleiding van het ter gelegenheid van deze deelzitting verschenen voortgangsrapport stond de heer **Kox** kort stil bij het feit dat de meeste leden van de Parlementaire Assemblée bij tijd en wijle campagne voeren om te worden herkozen voor een volgende termijn. Het wordt hen daarbij «thuis» nogal eens kwalijk genomen dat zij zich in Straatsburg bezig houden met het werk van de PACE. Het zou goed zijn als de PACE-leden hun collega's die dit werk ook graag zouden willen gaan doen, zouden helpen en ondersteunen. Dat zou de beste manier zijn om ervoor te zorgen dat de beste mensen naar Straatsburg komen en daarmee wordt tevens voorkomen dat de PACE zou verworden tot een Assemblée van Backbenchers. De heer Kox dankte vervolgens mevrouw De Boer-Buquiccio, die de PACE lange tijd heeft gediend – de laatste jaren waarin zij gezondheidsproblemen heeft overwonnen – als plv. secretaris-generaal.

Tenslotte wees de heer Kox op het feit dat er niet zelden grote discrepantie bestaat tussen datgene wat de PACE uitspreekt in haar voortgangsverslagen en in haar ambities om zaken in lidstaten te veranderen enerzijds en datgene wat er in werkelijkheid gebeurt anderzijds. Als voorbeelden noemde hij de gebrekkige mediavrijheid in Moldavië, de gebrekkige uitingsvrijheid in Rusland na de jongste verkiezingen, het tekort aan democratische rechten, vooral voor minderheden, in Turkije en de gebrekkige rechten van soevereine staten onder de druk van de Europese Unie. Er zou in de voortgangsrapporten meer aandacht moeten worden besteed aan datgene wat er in de realiteit gebeurt zodat beter valt na te gaan of er enige balans bestaat tussen wat de PACE zegt en datgene wat in werkelijkheid gebeurt.

3. Verkiezing van een plaatsvervangend secretaris-generaal

Zoals in paragraaf 1 vermeld, eindigt de ambtstermijn van de zittende plaatsvervangend secretaris-generaal, mevrouw De Boer-Buquiccio per 31 augustus 2012. De heer Gérard Stoudman (Zwitserland) en mevrouw Gabriella Battaini-Dragoni (Italië) hebben zich kandidaat gesteld voor benoeming in deze vacature. In een geheime stemming, gehouden op 25 en 26 juni 2012, heeft de Parlementaire Assemblée mevrouw Gabriella Battaini-Dragoni met 133 van de 250 stemmen tot plaatsvervangend secretaris-generaal van de PACE benoemd.

4. Verkiezing van een aantal rechters bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens

In verband met het verstrijken van de ambtstermijn, dan wel vervroegd terugtreden, ontstaan voor de lidstaten Tjechië, Nederland, Polen, Zweden en het Verenigd Koninkrijk vacatures voor het ambt van rechter bij het EHRM.

Ter vervulling van «haar» vacature heeft de Nederlandse regering drie kandidaten voorgedragen: mevrouw A. van Dooijeweert, de heer J. Silvis en mevrouw T. Spronken. Na een geheime stemming bleek geen van deze drie kandidaten de vereiste absolute meerderheid te hebben behaald; een tweede stemronde, waarin een eenvoudige meerderheid van stemmen bepalend zou zijn, diende daarom te worden gehouden. Na deze stemronde op 27 juni 2012 bleken op mevrouw A. van Dooijeweert 38 stemmen te zijn uitgebracht, op de heer Silvis 59, terwijl 57 leden hun stem hadden uitgebracht op mevrouw T. Spronken. Aldus werd de heer Silvis benoemd verklaard voor een ambtsperiode van 9 jaren.

5. Democratie in gevaar: een debat over een tweetal rapporten:
1. De crisis in de democratie en de rol van de staat in het huidige Europa (document 12955) **2. Het afschilderen van migranten en vluchtelingen in verkiezingscampagnes** (document 12953)

Rapporten

In rapport 12955, door de heer Andreas Gross (Zwitserland) gepresenteerd namens het Committee on Political Affairs and Democracy wordt vastgesteld dat na het uitbreken van de wereldwijde financiële en economische crisis veel Europese democratieën machteloos bleken te staan tegenover de krachten van de markt en daarmee verder aan geloofwaardigheid inboetten bij hun burgers. In verscheidene Europese staten verloor de bevolking een groot deel van zijn «volkssoevereiniteit», de enige bron van legitieme politieke macht. Het rapport wil onderzoeken hoe de democratie weer kan worden versterkt, hoe het primaat van de politiek kan worden hersteld en wil nagaan of de volkssoevereiniteit niet ook op een boven-nationaal niveau kan worden gevestigd om meer respect af te dwingen van economische machten. Terwijl een gezonde staat een levendige en sterke democratie nodig heeft, heeft de laatste op haar beurt een sterke staat nodig om te kunnen voldoen aan de verwachtingen van de burgers. Het rapport bevat voorstellen die leiden tot herstel van het publieke vertrouwen in democratische instituties.

Rapport 12953, namens het Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons gepresenteerd door de Belgische afgevaardigde, mevr. Daphne Dumery, constateert dat migranten en vluchtelingen, getuige recente gebeurtenissen, voor bepaalde politieke partijen electorale «issues» zijn geworden, waarmee zij meewerken aan de verharding van uitingen van vreemdelingenhaat. Deze negatieve reacties, vaak gekoppeld aan een aantal factoren, zoals het gevoel de controle kwijt te raken over migratie en de vrees voor de economische crisis krijgen door de manier waarop de media, het internet en de sociale netwerken migranten en hun nakomelingen afschilderen extra aandacht.

Het rapport beveelt o.a. aan om communicatiebeleid te ontwikkelen dat uitgaat van de werkelijke migrantenstromen, dat is gericht op het bevorderen van open en verantwoorde politieke debatten en dat de media aanzet tot evenwichtiger en eerlijker taalgebruik. Het rapport beveelt ook aan om de rol van verkiezingswaarnemingsmissies te versterken zodat zij onbehoorlijk gedrag van politieke leiders voor of tijdens verkiezingen aan de kaak kunnen stellen.

Debat

Aan het debat over deze rapporten werd deelgenomen door de heer **Franken** die meedeelde zich in het kader van de taakverdeling in de fractie van de Europese Volkspartij te zullen concentreren op het rapport van de Political Affairs Committee, de rapporteur waarvan hij complimenteerde met het interessante en evenwichtige werk dat een goede beschrijving bevat van de opeenstapeling van problemen in de Europese staten. Die problemen zijn lastig om aan te pakken voor regeringen die de oprechte inzet hebben om transparant te werken en open en democratische procedures te volgen. Echter, een uitstekende beschrijving alleen is niet voldoende: wij moeten besluiten wat we gaan doen.

De conclusie van de heer Gross luidt, zo vervolgde de heer Franken, dat ernstige tekortkomingen kleven aan het functioneren van democratische instituties. Men moet zich ervan bewust zijn dat de hardnekkige financiële problemen niet gebonden zijn aan natiestaten of zich beperken tot nationale grenzen. Het concept van de natiestaat – dat is een institutie die omgeven is door nationale grenzen – is pas een paar eeuwen oud. Voordien werden de verschillende Europese regio's bepaald aan de hand

van criteria als geografische omstandigheden, concentraties van families en stammen, en gemeenschappen gebaseerd op gedeelde waarden en geloofsovertuigingen. De vraag is dus waarom wij de bevoegdheden van democratische instituties beperken tot de ouderwetse, kunstmatige grenzen van de natiestaten.

Van Jean-Jacques Rousseau hadden wij, aldus de heer Franken, al geleerd dat, indien de burger een stukje van zijn individuele vrijheid afstaat aan de Koning – spreker zei de voorkeur te geven aan het model van de democratisch gekozen regering – dat meer mogelijkheden voor de burger oplevert dan hij of zij alleen zou kunnen verwezenlijken. Waarom vergeten we dat wanneer we enkele bevoegdheden van onze nationale soevereiniteit afstaan aan een grotere institutie – het verenigd Europa – dat zal leiden tot meer mogelijkheden voor de individuele burgers van alle Europese landen? Unilaterale acties leveren meer vermogen op om te organiseren en zelfs om een grootschalige markt te reguleren. Alleen in die situatie kunnen we onszelf bevrijden van de ketenen van de rating bureaus, de hoogste predikers van het wantrouwen. De individuele staten moeten echter voldoen aan de noodzakelijke voorwaarden met betrekking tot het garanderen van marktmogelijkheden voor iedereen. De regels gelden nu eenmaal voor iedereen. Iedereen moet belasting betalen en mechanismen om die verplichting te omzeilen zullen niet langer worden getolereerd. Als op deze manier wordt gewerkt zal een stap kunnen worden gezet op de weg naar herstel van vertrouwen in regeringen en dat vertrouwen zal iedere dag moeten worden bevestigd.

Resoluties

Aan het slot van het debat heeft de Assemblee een tweetal resoluties aanvaard die kunnen worden gevonden onder de nummers 1888 en 1889.

6. De crisis in verband met de overgang naar democratie in Egypte (document 12981)

Rapport

Met het oog op een debat over de crisissituatie in Egypte heeft het Committee on Political Affairs and Democracy een rapport uitgebracht waarin het allereerst de verkiezing van de eerste burgerpresident van Egypte verwelkomt als een historische stap op het pad van de overgang naar democratie. Het rapport spreekt echter ook bezorgdheid uit over een aantal ontwikkelingen die op die verkiezing zijn gevolgd en die grote obstakels zijn voor die overgang: de ontbinding van het parlement, de constitutionele veranderingen die zijn doorgevoerd door de Hoge Raad der Strijdkrachten waarmee het leger wetgevende bevoegdheden heeft gekregen en waarmee gelijktijdig de macht van de president op budgettair terrein en op het terrein van het buitenlands beleid en defensie aanzienlijk is gereduceerd. Zorg is er ook over de vraag in hoeverre het Constitutionele Hof nog onafhankelijk en onpartijdig is. Het rapport bevat ook de waarschuwing een aantal fundamentele zaken, zoals de rol van vrouwen en de positie van minderheden, inclusief die van christenen, goed in het oog te houden.

In de nieuwe constitutie zullen deze onderwerpen, als ook de nieuwe architectuur van de verdeling van de macht en de rol van de Sharia in het nieuwe Egypte een plaats krijgen. In dat verband onderstreept het rapport de heilzame rol die Venice Commission met haar unieke expertise op het gebied het ontwerpen van constituties zou kunnen spelen.

Het rapport bevat verder een opsomming van uitdagingen waarvoor de nieuwe president zich gesteld ziet: het geruststellen van die Egyptenaren die snakken naar veiligheid en stabiliteit, maar die tegelijkertijd tot op het bot verdeeld zijn en het in gang zetten van de zo noodzakelijke hervor-

mingen die moeten leiden tot een openbaar bestuur dat vrij is van corruptie en die de Egyptische economie weer op gang brengen.

Debat

Van Nederlandse kant werd aan het debat deelgenomen door de heer **Kox**, die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij merkte op dat menig Egyptenaar zich wellicht zal afvragen waarom de PACE nu opeens een debat houdt over de Egyptische democratie terwijl zij die behoefte kennelijk niet had gedurende de tientallen jaren waarin Egypte onder een autoritair regime zuchtte dat geen enkel respect had voor de kernwaarden van de raad van Europa: democratie, mensenrechten en rechtshandhaving. Vanwege dat gedrag in het verleden zien veel Egyptenaren, zo vervolgde de heer Kox, ons in Europa niet als diegenen die hen zullen helpen bij het zoeken van een betere toekomst voor Egypte en haar inwoners. De heer Kox zei dat te begrijpen en stelde voor daarom dit debat in alle bescheidenheid te voeren.

Het moet echter zijn opgevallen dat de PACE de laatste tijd veel van haar energie heeft geïnvesteerd in de zgn. Arabische lente waarin vele burgers uit zo veel landen in noordelijk Afrika en het Midden-Oosten de straat op gingen om het aftreden van hun autoritaire leiders en de invoering van de democratie te eisen. Zij eisten dat onze kernwaarden ook zullen gelden in hun samenlevingen. Ook al zullen die eisen niet direct worden omgezet in resultaat, dan nog moeten wij de moed van de mensen in deze regio nooit vergeten. Zij maakten de revolutie op eigen kracht en zij verdienen daarom ons diepste respect en onze voortdurende steun.

Die steun impliceert ook dat wij de ontwikkelingen kritisch evalueren. Veel recente gebeurtenissen in Egypte maken ons bezorgd over de duurzaamheid van de democratische veranderingen. Een positieve ontwikkeling is dat de presidentiële verkiezingen de militairen uiteindelijk hebben doen besluiten om de keuze van het Egyptische volk te accepteren. Maar voorlopig hebben negatieve ontwikkelingen de overhand. De ontbinding van het pas onlangs gekozen parlement door het Hoog Gerechtshof is een aanslag op het democratische veranderingsproces. Hetzelfde geldt voor de inperking van de bevoegdheden van de onlangs gekozen president Morsi door middel van een zgn. grondwettelijke verklaring van de strijdkrachten direct nadat de stemlokalen waren gesloten. Die verklaring neemt belangrijke bevoegdheden van de president af en bevestigt de onaanvaardbare macht van een niet gekozen militair apparaat over diegenen die democratisch gekozen zijn door de burgers van Egypte.

De heer Kox stelde voor aan het adres van de Egyptische strijdkrachten het duidelijke signaal af te geven dat de Raad van Europa diegenen die geen respect hebben voor de elementaire regels van de democratie daarmee zal confronteren. Hun rol is niet het onderdrukken, maar het dienen van de gekozen volksvertegenwoordigers, de president en het parlement. Ter afsluiting groette hij het moedige volk van Egypte dat in praktijk heeft gebracht wat binnen de PACE zo vaak wordt gepredikt.

Resolutie

Aan het slot van het debat aanvaardde de de Assemblee een resolutie die is uitgebracht onder nummer 1892.

7. Europese instituties en mensenrechten in Europa

Inleiding

In het kader van het gebruikelijke «current affairs debate»

wijdde de Parlementaire Assemblée in deze deelzitting een debat aan het op 25 juni 2012 bekend geworden voornemen van de Europese Unie om een speciale vertegenwoordiger voor mensenrechten te benoemen. Het debat werd ingeleid door mevrouw Brasseur, afgevaardigde uit Luxemburg. Zij wees erop dat de te benoemen functionaris, aldus een desbetreffend persbericht, zou moeten gaan samenwerken met het Europese Parlement, de Europese Commissie en internationale partners die zich met mensenrechten bezighouden. De Raad van Europa werd in dat verband niet genoemd.

Mevrouw Brasseur bracht in herinnering dat in een zgn. Memorandum of Agreement van Europese Unie en Raad van Europa van 27 mei 2007 de door beide partijen bereikte overeenstemming over de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van mensenrechten was vastgelegd. Die overeenstemming bouwde voort op de fundamenteën van een rapport met de titel: «Council of Europe – European Union: «A sole ambition for the European continent» van de hand van Jean-Claude Juncker. Met het EU-voornemen ontstaat het gevaar van overlap en doublures, zo stelde spreekster. Men kan uiteraard nooit teveel doen op het gebied van de bescherming van mensenrechten, maar het in het leven roepen van nog een spreekbuis inzake mensenrechten voor de 27 EU-lidstaten, maar niet voor de 20 andere leden van de Raad van Europa leidt tot het risico van dubbele standaarden en verwarring. Mevrouw Brasseur vroeg zich ook af waarom in een tijd van financiële krapte zo nodig een nieuwe functie moet worden gecreëerd. Daarnaast zijn de budgetten die de EU beschikbaar heeft in vergelijking met die van de Raad van Europa buitenproportioneel en ondermijnen zij het bestaande werk. Het voornemen staat tenslotte haaks op de geest van het Memorandum van 2007.

Aan het debat over dit onderwerp werd deelgenomen door de heer **Elzinga**, die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij wees erop dat de nieuw aan te stellen mensenrechtenambassadeur van de EU rechtstreeks zal rapporteren aan de Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van de EU, mevrouw Catherine Ashton. De heer Elzinga zei de EU allereerst te willen complimenteren met haar ambitie de mensenrechten zowel in de rest van de wereld als in de eigen landen te willen bevorderen. De vraag is echter hoe effectief en efficiënt de EU is als het gaat om het bevorderen en het handhaven van mensenrechtennormen. De «core business» van de EU is de politieke en economische samenwerking tussen haar lidstaten, die de laatste tijd vooral nader inhoud heeft gekregen door het overleg over meer financiële, monetaire en economische integratie. Het buitenlands beleid van de EU gaat vooral over veiligheid en defensie en over handel en handelsbeleid. Worden de internationale mensenrechtennormen een doel in zichzelf of blijven zij een instrument om de belangrijkste doelstellingen van het buitenlands beleid van de EU te ondersteunen? Duidelijk is welke belangen binnen de EU van de hoogste orde worden geacht omdat sommige mensenrechten, vooral de economische vrijheid voor ondernemingen, vaak de strijd winnen van andere fundamentele rechten, zoals het recht om zich te organiseren, het recht om te onderhandelen over collectieve arbeidsovereenkomsten en het stakingsrecht.

De beste bescherming voor de mensenrechten van de Europese burgers is, zo vervolgde de heer Elzinga, het Europese Verdrag inzake de Rechten van de Mens, en de EU zou, als ze de mensenrechten serieus neemt, zich allereerst moeten inspannen om haast te maken met haar toetreding tot dat verdrag. Wat zo bijzonder goed is aan het EVRM is dat het een Raad van Europa-verdrag is en dat het 47 landen «dekt». Aangezien de mensenrechten deel uitmaken van de «core business» van de Raad van Europa is het EVRM efficiënter en effectiever op dat gebied dan de EU – men hoeft de budgetten maar te vergelijken.

Wat wij, zo ging de heer Elzinga voort, beslist niet willen is een niet-EU speciale afgevaardigde voor mensenrechten die opereert in de lidstaten van de Raad van Europa die geen lid van de EU zijn. Dat zou niet efficiënt zijn aangezien de Raad van Europa zijn eigen Commissaris voor de Mensenrechten en het EHRM heeft. Het zou zelfs contraproductief kunnen zijn indien – misschien als gevolg van bredere politieke en economische agenda van de EU – de instituties van de EU en de Raad van Europa van mening zouden verschillen over de mensenrechtensituatie in niet-EU staten van de Raad van Europa. De PACE dient daarom haar contacten met de EU en het Europese Parlement te gebruiken om het erover eens te worden dat het de Raad van Europa is en blijft die de hoofdrol speelt als het gaat om monitoring, bescherming en ontwikkeling van mensenrechten in niet-EU staten

Na de zeer bekritiseerde oprichting van het zgn. Agentschap voor Fundamentele Rechten zal het nieuwe besluit van de EU inzake een speciale vertegenwoordiger de samenwerking niet ten goede komen. Integendeel, het betekent een nieuwe dreiging van concurrentie tussen twee organisaties die wij tot iedere prijs moeten voorkomen.

De heer **Franken** nam eveneens deel aan het debat en voerde het woord namens de fractie van de Europese Volkspartij. Hij wees er op dat de Raad van Europa dankzij een schrander initiatief van Winston Churchill tot leven kwam. Naast een organisatie voor bestuurlijke samenwerking op het gebied van de exploitatie van delfstoffen had Europa behoefte aan een gemeenschappelijke benadering waarmee de waarden van de mensheid en de Europese cultuur zouden worden benadrukt. De onmiddellijke redenen vormden de ervaringen uit de beide wereldoorlogen die resulteerden in meer dan 40 miljoen doden in Europa en een absolute ontkenning van mensenrechten en menselijke waarden. Wij mogen er, zo stelde de heer Franken, trots op zijn dat de Raad van Europa al meer dan 60 jaren een ware verdediger van de mensenrechten voor het individu tegenover de overweldigende macht van bureaucratistische overheden is geweest. Zoals wij allen weten heeft de Raad van Europa twee toezichthoudende organisaties. In de eerste plaats is er het EHRM om klachten van individuen te onderzoeken en voorts is er de Commissaris voor de Mensenrechten om de mensenrechten op overheidsniveau te waarborgen. De Commissaris voor de Mensenrechten is iemand met gezag die onafhankelijk over de mensenrechtensituatie in iedere lidstaat kan rapporteren en deze functionaris heeft dat werk de laatste decennia effectief en efficiënt gedaan. Met een kleine staf en een betrekkelijk klein budget is hij een goed voorbeeld van hoe een overheidsorganisatie dient te functioneren. Daarom ook waren zijn fractie en hijzelf verbaasd te horen dat de EU van plan is een eigen bureau voor mensenrechten – een speciale functionaris met eenzelfde taak als die van de Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa – maar slechts voor een deel van het gezamenlijke grondgebied van de leden van de Raad van Europa. De heer Franken vroeg zijn collega's in het Europese Parlement hoe dat valt uit te leggen aan de kiezers. Hoe leggen wij de kiezers uit dat in tijden van krimpende budgetten en harde bezuinigingen in de overheidsuitgaven het werk van een goed functionerende Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa straks ook nog eens zal worden gedaan door een organisatie van de EU met precies dezelfde taak op een veel kleiner territoriaal werkgebied? Is dat effectief? Het dubleren van de toezichtrol zal het werk van de bescherming van de mensenrechten hinderen en vertragen. Is dat efficiënt? Het antwoord is nee. Concluderend zei de heer Franken het aangewezen te vinden als de President van de PACE het standpunt van de Assemblee met spoed onder de aandacht van het Europese Parlement zou brengen; hij deed tenslotte een beroep op de leden van de Assemblee hun collega's in het Europese Parlement dringend te verzoeken dit project te blokkeren.

De heer **Kox** deelde mee het met enkele collega-sprekers eens te zijn dat het debat over meer dan alleen de dwaze beslissing van de EU om tot de aanstelling van een speciale vertegenwoordiger voor mensenrechten zou moeten gaan. Sprekers hebben terecht opgemerkt dat dat besluit een hoop geld zal gaan kosten en de heer Franken heeft volstrekt gelijk als hij zegt dat er straks dubbel werk zal worden gedaan. Dat zou niet moeten gebeuren, maar het zal toch gebeuren. Als de EU iets besluit luistert zij niet naar de Raad van Europa en verandert zij niet van mening. Toch moeten wij, zoals enkele sprekers hebben gesuggereerd, onze boodschap uitdragen en moeten we, zoals de heer Elzinga terecht heeft voorgesteld, deze zaak aankaarten in onze gesprekken met de EU en het Europese Parlement.

Problematischer is het feit dat de EU zichzelf aan het ontwikkelen is tot iets nieuws waarvan niemand weet wat het gaat worden. Mensen hebben het over een bankunie, een monetaire unie, een economische unie of over een politieke unie. Dat zijn mooie woorden, maar er is geen boek dat ons vertelt waar dit alles toe gaat leiden. Spreker zei te hebben begrepen dat veel burgers van het Verenigd Koninkrijk bezorgd zijn over deze zaken. Zij zijn altijd bezorgd over Europa. Het voorstel van Winston Churchill direct na de Tweede Wereldoorlog voor een Raad van Europa hield in feite een Raad van Europa zonder het Verenigd Koninkrijk in.

Niemand weet in welke richting de EU zich zal ontwikkelen. Wij kunnen de toekomst niet voorspellen en na één of twee avonturen is er nog niet veel aan de hand, maar feit is wel dat de lidstaten van de EU aan deze veranderingen meewerken onder druk van buitenaf. De financiële markten hebben geen telefoonnummers, geen adressen, geen namen en geen gezichten en toch hebben zij besloten dat wij actie moeten ondernemen. Als we dat niet doen zal de rente op staatsschulden oplopen, zoals dezer dagen in Spanje gebeurt en zullen landen en banken op de fles gaan. Wij worden geacht hervormingen door te voeren om de financiële markten gunstig te stemmen en dat is een krankzinnig idee. Wij weten niet wie de financiële markten zijn. Hun doel is geld verdienen en dat zullen ze onder alle omstandigheden doen.

In plaats van met dit avontuur aan te sturen op een Europese politieke unie of super-staat onder druk van een externe macht zouden we eerst moeten besluiten wat we willen. Duidelijk is dat we niet alle besluiten op het nationale niveau kunnen blijven nemen, maar het zou dom zijn de besluitvorming over te hevelen naar een niveau waarop geen democratie bestaat. Dat zou – en de heer Kox zei het op dat punt geheel eens te zijn met de Zwitserse afgevaardigde Gross – indruisen tegen alle beginselen van de PACE.

De heer Kox wees op het eerder gehouden debat over Egypte waarin o.a. was opgemerkt dat dat land ervoor moet zorgen dat zijn democratie duurzaam is; de manier waarop de EU zich nu lijkt te ontwikkelen lijkt erop te wijzen dat democratie daarbij geen prioriteit heeft. Zoals de heer Elzinga heeft opgemerkt is de prioriteit van de EU geld verdienen, groot en concurrerend met anderen zijn. Dat zijn allemaal interessante ideeën, maar de belangrijkste aandacht van de EU zou toch gericht moeten zijn op het bevorderen van democratie, rechtshandhaving en bescherming van mensenrechten. In het debat dat nu op gang is gekomen naar aanleiding toe-eigening door de EU van de terrein van de Raad van Europa zullen wij moeten duidelijk maken dat als de leiders van de EU er niet aan toe zijn om de democratie op de eerste plaats te zetten wij allen uiteindelijk de prijs zullen betalen.

De voorzitter van de delegatie,
Franken

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen